

EGYETÉRTÉS

FENYŐ SÁNDOR

EÖTVÖS KÁROLY

írószekerestő.

szépirodalmi főszerkesztő.

SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST, IV. PÁPNÓVELDE-UTCA, 706. Telefon száma 788.

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, IV. PÁPNÓVELDE-UTCA, 706. Telefon száma 706.

Mit számunk több közleményei: Vezérek: A főrendekről és az ő összeférhetlenségükről. Az ischli vendég. Az orosz forradalmi mozgalmak.

ban kérdezték maguk az érdekeltek, a ki-gyomlálandók, az inkompatibilisek. Egy erős szövetséges társat reméltek ok a méltóságos összeférhetlenségekben, egy újabb gútat, a mely talán meg tudja akasztani a közakarát folyamát.

A nemzetközi békebíráskodás. Egy bázei újság összegyűjtötte azokat az eseteket, a melyekben néhány év óta békebíráskodást a nemzetközi természetű vizsályokban. Az a tizenhét eset, a melyekben bírói ítélet szüntette meg a vizsályt, a következők:

Az amerikai Egyesült Államoknál konfliktusa volt Szabator közlésséggel, egy kereskedő-társaság szerelmei miatt; a választott bíró ítéletben mindkét fél megnyugodott. Nagy-Britannia és Brazília gyanúja latárát bíróság rendezte, valamint Chile és Argentína határát is. Olaszország Peruvál a kereskedelmi szerződés magyarszatán különbözött össze; ebben az esetben is bíróság döntött.

szerületi rendeletek végleges szövegét és mint értesülünk, a munkának vége felé járnak, úgy hogy körülbelül ez évi október elején az egyszerűsítési rendeleteket a végrehajtás céljából közzé fogják tenni.

A főrendekről és az ő összeférhetlenségükről.

Emlékezzünk csak vissza, micsoda viharok voltak azok, a mik között megszületett az összeférhetlenségi törvény. Nehezen született meg s a szenvedélyek hatalmas hullámvérésén át jutott csak a révbé. Követelte az ország, követelte a becsületes erkölcs, követelte a jó izlés. A pártközi egyezmény is követelte, s az erős nyomásnak engedve belement a kormány is és belement a pártja.

Denique Széll Kálmán ígéretet tett, komoly ígéretet az ország színe előtt, hogy a jövő őslezzak lelegején azonnal betérjeszti a törvényjavaslatot a főrendek összeférhetlenségéről.

A képviselő mandátuma időre szól. Őt esztendőre. A főrendiházi méltóság örökös. Ha védekezünk az ellen, hogy valaki hamar muld őt esztendő alatt ne harcosoljon össze vagyonit a közbajnokból, mennyivel inkább védekezünk kell egy emberéleten át való jogtalan vagyonszerszés ellen?

Monarchiánk és a porta Konstantinápolyból azt jelentik, hogy gróf Gáluchowski külügyminiszter az utóbbi időkben feltűnő gondosan folytatott tárgyalásokat a bécsi-török tárgyalásokkal szembeállítva, hogy a portát az ideig reformok mielőbbi bevezetésére serkentse.

Az ischli vendég. Ez az ischli vendég kivételesen sem nem osztrák, sem magyar miniszter, hanem koronás fő, a ki azonban ezt a nyári vizitjét nem kevésbé szánta politikai jelentőségének. Itába, az olyan expozitál egyéniségek, mint a népek urai, a legjobb akaratall sem tehetnek privát látogatásokat más országban, de meg annyira is angazsálja őket kimagasli szerepük, hogy legjobb akaratall sem tehetnek magánlátogatásokat idegen udvaroknál, mert hatalmi rajnyukon kívül minden lépésük: politika. Hisz igazra volt Talleyrandnak, mikor azt mondta, hogy: az uralkodóknak csak az ebédőig terjed a magánéletük!

A nagy per, mely ezer év óta folyik s ma sincs vége.

(Mindon jog fenntartva.) A nagy per, mely ezer év óta folyik s ma sincs vége. Irtá: Eötvös Károly. XLVII. Legyen sötétség! Kísérték a szeklenczei tutajosokat. Ezek a vizen, ok a parton. Hol eltűntek előlük a tutajos, a mint a part és a part fűszerek, szilvások és nyárasok elfűdtek előltük a vizen, hol pedig szemük előtt szottz lefelé minden tutaj.

A javaslat meglesz, a miniszterelnök beváltja az ígéretet. Ez természetes. Ezt tudtuk előre. A javaslat nagyban el fog őttni a képviselőházi tagokról szóló törvényről. Ez se lep meg; ezt is tudtuk előre. A főrendház más szervezettel, mint a képviselőház, más a genesis, más az alkata, más a hivatása. Más tehát az összeférhetlenség is benne.

Budapest, augusztus 2. A jövő évi költségvetés. A jövő évi költségvetés előirányzata az egyes miniszteriumokban már teljesen elkészült s majdnem valamennyit már átették a pénzügyminiszterhez, ki legközelebb azok végleges összeállításával fog foglalkozni. Az első minisztertanács, mely a költségvetéssel foglalkozni, e hó második felében lesz.

A közigazgatás egyszerűsítése. A belügyminiszterium kodifikáló-osztálya tudvalevőleg a községi és vármegyei, valamint a gyámügyi és közigazgatási bizottság előtti ügyviteli egyszerűsítése tárgyában öt rendbeli tüzetes javaslatot dolgozott ki. Ezen javaslatokat aztán egy szaknagyközmény felülbírálta. Amde, a néhány kisebb módosítás leszámításával, lényegesebb változtatást nem tettek az egész anyag által különben csak magasztalással elhalmozott javaslattervezeten. A belügyminiszteriumban most készíti el ezen ügyvitelügy-

utatisul adta azt is, hogy a holtestet majd Eszlár alatt öltöztessek föl Eszter ruhájába. Hersko emberei a szeklenczeiek június 7-én haladtak el Kerecseny alatt. Nem álltak meg. Ó rögtön felismerte Herskot, ki régi ismerős. Csónakon állt, utána ment Herskonak, beszélt vele, megállapodtak a tetemzállításban, meghánytak-vetettek minden körülmény s Hersko 120 forintért vállalkozott az egészre.

A halott ember szagát messze dűlföldek távolságából biztosan megérez. S megy a szag után. S hallat olyan különös üvöltő hangot, melyről a falusi ember mindjárt tudja, hogy valami rendkívüli dolog történik, hogy a három zsidó szekerén valami szokatlan állapot van. No de mindegy. Ezzel a vizsgáló bíró nem törődött. Smilovics beszéde a zsidók ellen szót, örömmel iktatta tehát a beszédet a papírosra. Annál nagyobb örömmel, minél képtelenebb volt az.

A szeklenczei tutajosok naplementekor kötétek ki Kis- és Nagy-Tárkány között. S a hol kikötöttek: ott a három zsidó is megállt halottas szekerével. Smilovics leszállt a szekérről, oda ment a víz partjára s kihívta a partra Herskot. Hersko kijött, de kihozott magával két tutajost is. Smilovics nem tudja nevüket. A parton azután elkezdtek öten tanácskozni. Smilovics, Hersko, az eszlári boltos zsidó s a két tutajos. Az eszlári fuvaros zsidó, úgy látszik, nem vett részt a tanácskozásban. De melyik volt az a két tutajos? Az egyiknek bizonyára Mátéj Ignácznak kellett lenni s a másik nem lehetett más, mint Csepkanics György. Csak ez a két ember volt az utolsó és üres tutajon.

ellenkezett Hersko és Mátéj vallomással. Ezek pedig mégis ketten vannak. Az ellenmondást ki kellett egyenlíteni valahogy. Nyiregyházán nem lehetett. Ott a börtön is, a vizsgáló bíró hivatalos helyisége is nagyon népes és zajos volt. Füle volt a falaknak is. Nem volt más mód: Smilovicsot ki kellett vinni Tiszra-Lőkre. Ott van a csendbiztos. A csendbiztosnak szépen bevall mindenki mindent. Hogy miben állott a csendbiztosnak ez a hatalma: ezt majd később beszéltem el. Harmadnap mulva július 18-án Smilovicsot már Tiszra-Lőkre találgjuk. Úgy beszél ekkor már, mint a karikacsapás. Egyenesen, a hogy csak kívánják tőle. Csakhogy megint sok új dolgot hoz fel az esemény mélységeiből. Azt mondja: június 5-én hétfői napon érkezett Kerecsenybe. Kedden vagy szerdán érkezett ugyanoda tutajon egy fejéregyházi ismerőse, névszerint Fögel Amsel zsidó. Ó épen rakodni akart, a mikor Fögel hozzá ment s elbeszélte neki a tiszra-eszlári esetet, melyet ő még nem tudott apróra. S elmondta azt is, hogy a zsidók a gyanútól menekdni akarnak s hogy magukat tisztázassák, egy másik idegen holtestet akarnak a Tiszán leusztatni ép úgy felöltöztetve, a miként az eltűnt lányka Solymosi Eszter volt. Ez a holtestet nála van. Kérte őt, vegye át tőle a holtestet s vigye le Eszlárig s azon alul eressze el. Beszélgetés közben Smilovics természetesen tudni akarta, hogy kitől ered a terv s honnan való a tetem. De Fögel Amsel meglehetősen zárkózott volt. Annyit azonban mégis elárult, hogy őt mások bízták meg e vállalattal s megbízónak egyike Mendelovics Niszen nevű vajnági lakos zsidó. Igért neki Fögel e vállalatért 500 forintot, ezer koronát s nyomban át is adott 80 forintot. Ő nem vállalkozott erre, de azért megállapodtak abban, hogy gondoskodik ő majd emberekről, a kik Fögel utasítása szerint leusztatják a holtestet. Ez után Fögel előállott azzal, hogy Tiszra-Szent-Mártonnál lesz majd a holtest, ott adja át két eszlári zsidó s

lók a hatósági rendszabályokat nem szokták tisztelni. Csakhogy a népek az a babonás hite, hogy a mely határon idegen halottat visznek át: azt a határt okvetlenül elveri a jég s azért a nép a halottvivőknek utját állja s ha ezekerőszakoskodnak, őket aryon is veri. Jól tudta ezt mind a három zsidó s lehetetlen, hogy eszükbe ne jutott volna, hogy őket valamelyik faluban mégis csak tetten érik. S akkor jaj lesz árva fejüknek. Az egész országban zug és harsog a zsidók elleni gyűlölködés. Az eszlári keresztényen sziszor mindenki tud immár. Egyéb se kellett volna, csak az, hogy három idegen zsidó kezén találjanak lánytetemet: halálnak halálával pusztul el az a három zsidó. Abban se bízhathattak, hogy az emberek figyelmét elkerülik. Tudták ok azt jól, hogy falvakon, népes pusztákon a mezei kutyák figyelmét el nem kerülhetik. A kutya szaglása óriási. A dögszagot és a halott ember szagát messze dűlföldek távolságából biztosan megérez. S megy a szag után. S hallat olyan különös üvöltő hangot, melyről a falusi ember mindjárt tudja, hogy valami rendkívüli dolog történik, hogy a három zsidó szekerén valami szokatlan állapot van. No de mindegy. Ezzel a vizsgáló bíró nem törődött. Smilovics beszéde a zsidók ellen szót, örömmel iktatta tehát a beszédet a papírosra. Annál nagyobb örömmel, minél képtelenebb volt az.

A halott Smilovics képzelete szerint valami szalma-alomban fekvő a kocsis fenekén. A halott nem volt felöltöztetve, csak valami rongyos ing volt a testén. De le volt takarva valami pokróczkával. Így ment volna vele három zsidó három falun keresztül fényes nappal. Ezt ellátni nagyon erős dolog. Halottat szállítani hatóság engedélye nélkül nem is jókás, nem is szabad. Ez a zsidókat ugyan n a akadályozhatta, mert hiszen ok épen bü akartak elkövetni; — a merény-

